

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

פסחים דף קכ.

סוגי מצות שאינם כשרים למצת מצוה (הסופגנין וכו'), מה הדין לאוכלם באופנים דלהלן?

האם אוכל מהם ובלבד שיאכל כזית מצה בראשונה?	האם אוכל מהם ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה?	
אסור ¹	מותר	לל"ק בשם שמואל: אין מפטירין אחר מצה אפיקומן
מותר	מותר	לרב יוסף בשם שמואל: מפטירין אחר מצה אפיקומן

בזמן הזה שאין קרבן פסח, האם מצה ומרור הם מה"ת או רק מדרבנן?

מרור	מצה	
מדרבנן - "על מצות ומרורים"	מה"ת - "בערב תאכלו מצות" ²	לרבא
מדרבנן - "על מצות ומרורים" ³		לרב אחא בר יעקב

פסחים דף קכ:

ישנו או נמנמו מקצת בני החבורה או כולה בשעת אכילת הפסח, או בשעת אכילת כזית המצה דחיובא, האם יכולים להמשיך לאכול אח"כ?

כולם	מקצתן		
לא יאכלו	יאכלו	לתנא קמא	ישנו - נרדמו
	לא יאכלו	לר' יוסי	
לא יאכלו ⁴	יאכלו	נמנמו - קורא לו ועונה אבל אין מחזיר סברא	

¹ כלומר, אם יש לו רק כזית מצה אחד - צריך להשאיר אותו באחרונה - ולא יאכל אחריו דברים אחרים, כיון שאין מפטירין אחר מצה אפיקומן. אכן כתבו התוס' (בד"ה באחרונה), שאם יש לו שני כזיתות מצה, אוכל כזית אחד בתחילה ומברך עליו המוציא ועל אכילת מצה, ושוב אוכל מה שרוצה, ולבסוף יאכל לכזית השני באחרונה.

² פי', דאף דאיכא מיעוטא בין למצה ובין למרור שאינם נאכלים אלא עם הפסח כדכתיב (במדבר ט:יא) "על מצות ומרורים יאכלוהו", מ"מ ס"ל לרבא דגבי מצה אהדר קרא לחיובא, דכתיב (שמות יב:יח) "בערב תאכלו מצות".

³ ומה שכתוב גבי מצות "בערב תאכלו מצות", דרשינן ליה לטמא ושהיה בדרך רחוקה, דס"ד דכמו שאינם אוכלים את הפסח כך לא יאכלו מצה ומרור קמ"ל שכן אוכלים.

⁴ כן היא שיטת הרשב"ם. אכן שיטת הרמב"ם והר"י המובא בטור, שר' יוסי נחלק לקולא לומר שבכה"ג שנמנמו - אפי' כולם - יאכלו. (וגם לעיל בישנו מקצתן הוא מודה שיאכלו).

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

פסחים דף קכ:

מה לומדים מהפסוקים דלהלן?

לר' עקיבא	לר' אלעזר בן עזריה	
שאינו נאכל כקדשים ביום שחיתתו ²	ילפינן גז"ש ¹	"בלילה"
שאינו נאכל לבי לילות ³	שאינן נאכל הפסח אלא עד חצות	"הזה"
אין ללמוד, דיתכן שהוא בוקר שני - ויהיה נאכל לבי לילות ⁵	שאינו נאכל לבי לילות ⁴	"לא תותרו עד בקר"
שעת חפזון של ישראל והיינו עלות השחר	שעת חפזון של מצרים והיינו חצות	"בחפזון"

¹ נאמר גבי פסח (שמות יב:ח) "ואכלו את הבשר בלילה הזה", ונאמר להלן (שם:יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות (דמכת בכורות היתה בחצות), אף כאן גבי אכילת הפסח עד חצות.

² ובגמ' לא מבואר מהיכן יודע ר' אלעזר בן עזריה דין זה. ובשטמ"ק החדש (על ברכות ט.) הביא בשם שו"ת משפט צדק שראב"ע ג"כ למד דין זה מגז"ש הנ"ל, דמזה שזמן אכילתו ילפינן מהזמן שהיתה המכה - והיינו בלילה עד חצות, ילפינן נמי למעט יום, דהלא לא היתה המכה רק בלילה ולא ביום.

³ דס"ד אמינא דכיון שפסח הוא קדשים קלים יהיה דינו כשלמים שהם קדשים קלים, שהם נאכלים יום לילה ויום, וגם הוא יאכל לבי לילות, דנהי דביום אי אפשר לאוכלו כי כבר נתמעט מ"בלילה" אולם לילה שאחריו יאכל קמ"ל הזה, [ומה שהזכיר ב' לילות ויום אחד, הכוונה שאין נעשה נותר ביום שבאמצע, כן הוא שיטת רש"י. אולם רשב"ם עצמו מפרש, דאה"נ דהו"א שיהיה נאכל גם ביום שבינתיים].

⁴ ודורש ראב"ע שכבר מבקר ראשון אסור להותיר ממנו, וא"כ איך יאכל ממנו לעוד לילה. ותמוה למה ראב"ע צריך לדרשא זו, הא כיון שאסור לאוכלו יותר מזמן חצות של אותו יום, יש בכלל שאסור לאוכלו גם בלילה הבא. וי"ל דכמו שר"ע ס"ל שאכילה רק בלילה וממעט את היום, ובכל אופן ס"ד שאפשר לאכול גם בלילה שאחריו (אחר הפסקה של יום), כך אליבא דראב"ע נימא שגם בלילה שאחריו יוכל לאכול מתחילתו עד חצות כמו בלילה זה.

⁵ ור' אלעזר ב"ע ס"ל דסתם בוקר בכל מקום הוא בוקר ראשון ולא נחשוב שהוא שני. אמנם מה שכתוב בהמשך הפסוק "והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו" על כרחך מיירי בבוקר שני של חוה"מ, דאין שורפין קדשים ביו"ט.